

Lân

Lân là vượt sang phạm vi khác ngoài phạm vi đã định(Viện Ngôn Ngữ, Từ điển tiếng Việt, Nxb. Hà Nội-Đà Nẵng 1998)..

Họa sĩ Appelle, người Hy Lạp vào thế kỷ IV tr.CN, nhờ một bác thợ đóng giày đến xem bức họa ông đang vẽ để tư vấn về chiếc giày của người lính trong tranh. Bác thợ chê chiếc giày không chỉnh, họa sĩ Appelle sửa ngay. Hứng chí, bác thợ giày phê bình lung tung sang những lãnh vực khác trong bức họa. Họa sĩ Appelle ôn tồn nói:

- Sutor, ne ultra crepidam!(Hỡi bác thợ giày! Đừng vượt quá chiếc giày chứ!).

Bác thợ giày lân giống câu tục ngữ VN: “Được đàng chân lân đàng đầu”.

Loài người nói chung nhiều hay ít ai cũng có tính lân, Tính này tốt thì cũng rất tốt vì nó là điều kiện cho khám phá, tiến bộ và khoa học; nhưng không tốt thì cũng có lắm điều dị nghị. Đàng khác lân thường được hiểu theo nghĩa không tốt. Điển hình lân không tốt trong một vài phạm vi.

Một là lân trong lời nói. Môn đồ Phêrô lần kia sau khi tuyên tín đúng: “*Thầy là Đức Kitô, Con Thiên Chúa hằng sống*” được Chúa khen, hứng lên can gián Chúa: “*Xin Thiên Chúa thương đừng để Thầy phải gặp chuyện ấy*” liền bị Chúa quở mắng “*Hỡi Satan! Hãy lui ra đàng sau Ta...*” (Mt 16,13-23).

Hai là lân trong hành động. Giuđa Iscariôt từ môn đồ thân tín đã lân thành kẻ bán đứng thầy mình, từ thủ quỹ (Ga 13,29) được tín nhiệm đã lân thành kẻ mưu mô kiếm tiền quá bất chính.

Ba là lân trong tâm lý. Sau khi các môn đồ nhân danh Chúa trừ được quỷ, hai môn đồ Giacôbê và Gioan thấy dân Samari không đón tiếp Chúa, hai ông hứng lên hỏi Chúa: “*Thưa Thầy, Thầy có muốn chúng con khiến lra từ trời xuống thiêu đốt chúng nó không?*” Hai ông bị Chúa quở mắng tức khắc. (Lc 9:49-55).

Lân làm người ta khinh xuất dẫn đến sai phạm, sa lầy và có khi đổ vỡ.

Trong ba dạng trên, lân bằng lời nói xảy ra nhiều nhất, ví dụ nói hay thì nói lẩn, được thế thì nói leo, có quyền thì nói đại, giàu sang thì nói càn, thấy người ta hiền thì nói bậy v.v...

Ngày nay internet góp phần giúp dễ nói lân.

Muốn tránh nói lân, nên tránh từ xa, bằng cách nhớ lời dặn “giữ miệng” của ông bà:

*Nhang nãng thấp nãng khói,
lời nãng nói nãng lỗi.*

Và:

Rượu lạt uống lăm cũng say,

người khôn nói lăm, dẫu hay cũng nhàm.